

Tilžes Keleiwis

(pirma „Naujasis Keleiwis“).

„Tilžes Keleiwis“, kas Pētercziņā izdūdamā kastoja
ant Bertainio Mēto 50 Pen.

Apstelinimai yra nū bile kofio Pusto priimami, arba
ir paczoi Drukorijoj

J. Replānderio bey Sunaus
Tilžeje, Aukštoje Ulyc. 67. (Gybe Str. 67).

Apšakimai,

i Drukoriją Tilžes Keleiwio funkciami kastoja po 10 Pen.
už kojnų smulkeis Raštais išpausta Gilę.

Gromatos dėl Tilžes Keleiwio paties išrašomos tampa
nufustos i Tilže, Gartenstraße 38. 3 Tr.

Nro. 9.

Tilžėje, 29. Februarijū

1884.

Ant Nedėdienės Invocavit.

Ewang. Matt. 4, 1—11.

„Parashta yra.“

Tais Jodzeis „parashta yra“ Wiespats trejopą Kową prieš Gundytoji laimėjo. Wisas Atpirkimo Darbas Išganytojo yra Kowa bey Laimejimas per Kunigaiti sio Swieto. Su tais Jodzeis „jau atlikta“, kuras Wiespats ant Kryžiaus mirdams istar, jo Kowa iskowota ir laimeta buvo.

Trejopas yra Gundymas Wiespaties, kaip musu fendieniska Ewangelia ludij. Pirma bando Welnas su Abejojimu; ar jis taip ir ne senam Testamente pradėjo, sakydams: „argi Dievas butu sakęs?“ Ar jis ir mus ne tanke gana Czesais Wargu bey Bedu Abejojimu bey Nestitejimu gundo? O kaip Wiespats ji pergale, bando jis antra Karta su Pasididzawimu, wel kaip Swieto Pradzoje Rojuje, ir ten jis Adomui bey Ziewai sake: „ir busita lygu Diewui, zinodamu, kas ger arba pikt yra.“ Ir mus jis tanke gundo Pasididzawimu, o kaip sunku yra toki Pagundymą pergalėti ir mes istyre busim. Bet Wiespats, kaip jis ant Zemės waifsciodams wisuczes pakarnos Dwases buvo, taip ir dabar jis Pasididzawimu ne galėjo iweiktas buti. Dar Syki bando Welnas, jam parodydams wisas Swieto Karalystes ir ja Szlowe, norėdams jo Szirdi dalyti tarp Diewo Szluzbės bey tarp Szluzbės Kunigaitiscio sio Swieto ir pajad jam už tai wisas Puikybes Swieto. Kiek daug Kriščionai, kurie jau Czesą Ponui Diewui sluzho, susigriešij, jey Welnas jiems Bagotumą bey swietiską Szlowę tiktay parodo, kaip greitay jie tokioms Niekstems apsimonyti dadas ir atpul nū Wiespaties sawo Diewo! —

Ger mums, jey mes wisuse Gundimuse, kureis mus Gundytojis nū musu Diewo atplesti nor, atsigydamy sakyti galim: „Parashta yra.“ Ger mums, jey mes wis apduosim, kaip Jezus už mus kowodams laimėjo. Jā daugiau mes su jūm susidraugawosim,

jū daugiau jis mums ir pagelbės, jey jo Pergalėjimas ir musu Pergalėjimas pastoti.

Gromat. 2. Korint. 6, 1—10.

„Kad ne noprosnay Diewo Malonės butumbit priėmę.“

Malone Wiespaties mums Sawenū Czesę tantiaus kaip kitais Mēto Czesais apšakhta tampa. Kadangi Wiespats už mus per Mutas bey Persulus i Smerti ējo, tay mums Kelas prie Pono Diewo Malonės atwiras, dėlto ir Sawenū Czesui ypaczey Jodzei musu fendieniskos Gromatos pritinta: „Dabar Malonės Czesas, dabar Išganimo Diena.“ Ir tikray, Czesu Malonės yra Sawenū Czesas jau daug Kriščioniams pirm musu pastojęs, melstimes, jey ir sitos Sawenes mums, kurie mes jā sulaukēm ir Czesu Malonės pastoti. Jau ir mes daugiau kaip wieną Syki Sawenes swentēm, klausimes, ar mes Malonę Wiespaties, kuri mums wis is Naujo nuda-lyta tape, ir ikray bey wertay priėmēm? Arba ar ji mums iki šal noprosnay artinofi? Melstimes, kad mums sitos Sawenes tq Zegnong atnestu, jey mes wisuse Daiktuse kaip tikri Diewo Tarnai isstrodym; ir jey mums Wargai bey Bedos arba kitoki Pagundymai arhtus, tay melstimes sitos Malonės, jey mes su jōs Pagalba wisas Bedas pergalētumbim, ir jey mes sitos Zegnones igysim, tay mums Diewo Malone ne bus noprosnay pristartinusi ir mums sitas Sawenū Czesas tikray Czesu Išganymo pastos. Amen.

G. Jedinat.

Grows Cincendorps ir Pagonū Pasuntinyšte.

1. Zegnong nū Tēwo ewangeliškoses Pagoniū Pasuntinyštēs *)

Prie Siratū Tēwo Mieste Halle, kursai ir Tēwas ewangeliškoses Pagonū Pasuntinyštēs yra, butent prie Augusto Ermano Franko,

*) Szitas Nusidawimas yra is wotikli Rnygeliū imtas: „Geschichten und Bilder aus der Mission“

tape ne tiktay wargingos Siratos atgabentos, bet ir aukstos bey garbingos Jamhilioj siunte sawo Sunus prie jo, jey jie jo Szulše uzauginami butu. Tulasis garbingas Wyras yra ten Szulše sedėjes ir didziuse Dwaruse bey dideliuse Darjuse, frankiskū Budawoniū kaip linkmas Rudikis begiojes. Ir Grows Cincendorps 10 Mētā sens budams tape tēnay nugabentas ir aplanke aukštaje Szulę Mieste Halle. Kriščionyste Warda sito Wyro niekados ne uzmirš. Kur wiena Motina sawo Rudiki melstis mokin: „Aš Rudikis mentis esu ir ment Szlōs turiu“, kur wienas Porš sawo Swodbos Dienoje gied: „Jezau eif pirma“, kur Szwentis Adynose ta Giesmē: „Szirdimis susjednokim“ pastamb, kur marinamasis Kriščionis isstapajyt: „Kristaus Kraujas ir Teisybe“, cje wisur turētumbim tq Warda gana pažiti, nesa tas Grows yra Sutaistytojis sita ir dar daug kitā gražiū Giesmū. D jis dar daug daugiau dare ne kaip Giesmes sutaisyti. — Gimēs yra Grows Cincendorps 26. Meiji 1700 Mieste Dresden. Szwentame Krište gawo jis tuz Wardus: Mikolaus Ludwig. Ir Garbēs wertakis Pilips Jofubš Speneris buvo jo Kuma. Jo Tēws buvo Ministris Kurfiršto nu Jaska, ale jis mire jau kaip jo Rudikis dar tikt 6 Nedēliū sens buvo. Nu jo tampa papasakojama, kad jis nu wisu Mibaznujū tame Czesē labay myltims bungs. Ir jo jaunoji Naslė sawo Sunu jau Loppelhyje Diewui pajadėjo. Cincendorps patis wēliaus papasakojo: „Mano Atame Mēte pradėjau aš Diewą is Szirdies jēštoti. Nu to Czesō aš wis dumojau kaip aš galēciau wiernas Tarnas nukryžawotojo Išganytojaus pastoti. Man gilej i Szirdi isstapude, kq mano Motina nu mano isganyto Tēwo ir nu jo Meiles prieš Išganytaji papasakojo“. Kaip jo Motina wēl apšiwede, pasliko jaunasis Grows prie jo Senolēs (Motinūs - Motinūs), kuri ji ant jōs Dwaro Grof-Ennersdorf (Szlezingėj) uzaugino. Rokioje Dwasėje ji tai su Pagalba jōs neapšiwedusjōs Dukters dare, tai Grows mums patis wēl papasakojo: „Mano mieloji Senole manę 10 Mētā prie sawēs pasilaikė ir mano Teta Endriette Wakare ir Rytmetij ju manim melbēti“. Taip pristaites parėjo jaunasis Grows i Halle. Szis 10 Mētā sens Wai-kelis turėjo stipru Mieri sawije. Wēliaus jis tuz pagerautus Jodzjus istare: „Aš tikt turiu wieną Kentėjimą, o tai yra jis, tikt

jis". Tą ispažino jau tas Kudikis, kaip jis sake: „Aš tam noriu gyvos buti, kūrė uš wifus numiręs yra". Tie Wyrat, kurie tą Mosklo-Anstaltą webe, gelbėjo jam sawo žodžiu ir Paweiflu, kad nu jo Mierio ne nukreiptas butu. Jo Szuilės Szėfas yra kaip Prarakawims jo ateistiniams Darbams.

Su jo Sėnumo lygeis Draugais pasikalbėdavo jis apie Malonę Diewo. „Draughste Jezui Kristui prispajimancijuja“ wadinosi tie jaunieji Kristščionis. Ir wellaus dave jie sawo Draughstei tą Wardą: „Garstycia Grudo-Draughste“. D Draugai sitės Draughstės pasiprocewojo pagal tą, kad iki siės Dienės islikusi Budą ir Prifwertimo fita žmonia, kaip antay žydū bey Pagonia prifinti. Szitai Draughstei buvo daug jauni Wyrū prifiglaude, kurie ale potam fitais Releis ęjo, ale wiens Pons Priczlus v. Watterwille is Bern yra per wifą sawo Gwastis su Cincendorpu swiwenyis pasilikęs. Su jam dare jis dar wieną ipatistą Deresimą deley Prifwertimo Pagonia, ale toki, prie kurio ney wiens daugiaus prifiglaust ne norėjo.

Rodel ale turėjo jau tas Kudikis atdarus Umus pries Bėdą Pagonia. Tai Grows mums wěl pats isguldo: „Kasdienis Girdejims žinia is Karalystės Kristaus, Kalbėjims su Lubininkais is wifotia Zemja, Pasuntinus pažinti ir teip toliaus, yra mano Storamowimas, kufai Pasuntinytės Darbą manije stiprino“. Tarp Lubininkū is wifotia Zemja turėjo wiens ant Grows wifay ipatistą Zdobojimą, tas buvo Bartolomejus Siegenbalg, pirmasis Pasuntinis ewangelisfojo Pasuntinytės Darbo Indioj. Tasai parėjo Wasaraj 1715 po asstunmetinio Darbo tarp Malabarū i Europą ant Apfilankimo. Jis ir atėjo i Halle pas Tėwą Franką. Kas ęwonay buvo girbėti ir mathii. Ji palybėjo keli prifwertę Malabarai. Tokio Dziausmo dar ne buvo buwus mieloje wofiffoje Tėwiffoje ir pilns Dekawonės bey Dziausmo rafe Franks dėl Siegenbalgio Apfilankimo Pasuntinytės Prieteliems: „Kur jis buvo, tape didžioji Malone Diewo, kūrę jis Pagonams per fitą Pasuntenyte ifrode, pazinta ir laupfinta. Tokiems Afiejimams turėjo nūbajnasis growifkas Szuiloks aukstosės Szuilės atdaras Atis ir atdaras Aushs, ir tą jis mate ir girbėjo palaike jis grazioje ir geroje Szirdyje.

2. Aš noriu tawo Wardą mano Broliems pranesti ir tawę Surintime garbint.

Ilgay truko, kol Wafius sitės Seklės rodės. Kurs 15 Metus is Cincendorpo Gy-

wasties apziurejes bus, gal mislyti, bau fifai Wyrš ir Darbui Pagonia-Pasuntinytės pamadintas busęs. Ta šventoji Ugnis fitam Darbui plėtiefi jo Dufioje tyfay tolyn. Ale Pasilaikimai jo Gwasties rodėfi wifay ant to pasidawe, fitą Ugnį uztrofkinti. Jo didieji ir aukstieji Gentiš buwo ji didiems Daktamis ir aukstiemis Pawadinimams Swieto-Karalysteje pastryę. Ale Diewo Kota webe ji ant fito Urėdo Diewo Karalystės.

Potam tape jis ant aukstosės Szuilės i Wittenbergi nufiustas. Szionay, mislyjo Gentyš, tur jo Nūbajnumas teip nujemintas buti, kad Grows ir sawo swietistą Palaimą rasti galėtu. Is Paslusnumo pries sawo Apėfunus pradėjo jis swietistay studierati. Ale prie fito Szudierawimo turėjo jis su dwa-fifkafais Mokytojeis sitės Szuilės tanfaufi Apfejimą. Szitie ale buvo didziaufime Waibe su Hallifkėis, kuriems Cincendorps teip daug uždėkawojo. D fitas 18 Metū sens Jaunikaitis bande kaip Suderintojis pasifelti. Prie to ale buvo jis stropus Szudentis. Labay sunku ale jam buvo, kad jis ney wieną jauną Prieteli is Hallės ne turėjo. „Aš turiu wifay wiens buti; mano Mofitojū, Roznytoja, Prieteliu ir wifakū buti“, raso jis wienam jaunam žmogui i Halle. Kaip jo Szudierawims pasibaigęs buvo, tape jis pagal to Szėfo Budą Pasuntiniu fita Zemja wartotas. Birmjaus turėjo jis i Olantą, o potam i Prancuziję eiti. Olante mofinosi jis kalwynifką Wierą pazinti ir wertą laikyt, o iswadziojifkame Paryžo Mieste jėffojo ir rado jis Draughstę tikrū Kristščioniu po fatilifkafais Wyfkupais ir Kunigais. Pafelėj, Dūffel-dorpe trophyjo wiens Klausims Ižganytojaus jo Szirdi. Tėnay efancioje Abrozū Stuboje rado jis wieną Abrozū nukryziawotojo Ižganytojo su tūm lotinifku Parafu: „Tą dariau aš uš tawę, tą darai tu uš manę?“ Ir jam ne fitaip buvo, kaip kad tie žodžei wienat jam rasyti butu. Jis sake: „Aš jaucauju, kad aš ant fito Klausimo ne daug atfakyt galėšes ir meldžiu mano Ižganytoji, kad jis manę i Draughstę sawo Kentėjimū trauktu, jey mano Umai to ir nenorėtu.“ Kaip jis dabar 21 Metū sens i Wofietiją pargryžo, užfdeg jame Geidawims, kief galint Szlužmoje sawo Ižganytojo dirbti. D jis pirma safes buvo: „Aš esmi juš Cincendorps, o tie ne yra girtint, jey jie sawo Gwastis ne tikriems Darbams wartoja.“

budę ir Saulės mielaję Szwiefą ant Balandelės matę, turėjo dabar wěl jemyn pasidūti i tamseję, trofkeję ir slaptais Ižgafčeis papildytaję Nakti.

Wiens Jaunikaitis, kufai teipojau rėdytas buvo, kaip fiti Kalnfafei, rodės per didžio Reikalo ant Pasifubainimo neturyš, kad prie sawo Dienės Darbo pareitu, nēfa jis prie wieno Butelufs stowėjo ir su wiena jauna Mergaite fnefėjo, kuri atdaroj Durū Angoj stowėjo. Draugai to Jaunifaczio praėjo meilingay sweitindami pro tą mandagū Borą pro Szalę ir ney mažumą is to ne dywyjos, kad Arvors ęjung Rytmetij pirm sawo Swodbōs Dienės kelis žodžius su sawo Marče Ingrid Stjerna pasikalbėti norėjo.

„Aš fi Nakti sapnawau“, sake Ingrid sawo Jaunikui, „Aš Tawę macziau su uginga Mygla apfaufta ir kentėjau tobėley daug Pėrkulitū. Potam buvo apie mudu toki dibe Tamšybe, kaip dar niekadūs ne esu

Is Deputiertū Saimo
fi Syli musū Staitytojems to Ipatiffo niera pranesti. Kaip jau pastūjame Numuryj minėta buvo, tape Subatoj, 23. š. M. Kreizo-bey Prowincōs Dawadas, Hannoveriū Zemėi, kuri ifižiol dar wis fitofiu ten paprastū Bubu yra waldoma, apmastytas. Kreizo-Dawadas tape su 270 Balfais pries 59 Balfus priimtas, o Prowincōs-Dawadas dar Apmastyne niera uzbaiqtas, bet sefancziam Susfejimui, kufai Utarninke 26. Februartijn nufidās, paliktas.

Saimui padūtais Pridėjimo Notundas tur sawyje tarp fitafō Raftas uš nupirkūfus ir po Waldziōs Wyriafybyę staitūfus Gelzefelius, Raftas uš naujėję Landgerifkę Klai-pedoj bey 60,000 Markū, priegtam hale iwelytūjū dar fitū 100,000 Markū ant Pabidinimo Mokytojų Pongzionū, taigi is wifō — ifižiol buvo 600,000 Markū iwelyti — 860,000 Markū.

Išmintininkams ant Padabojimo!

Wiens Landrots is Hannoveriū Prowincōs isleidyta sefantyji padabotinaji Ap-fakimā, kufai ir musū mielajei Lietuwai labay ant Apdumojimo prideringas yra. Tasai Apfakimas fiteipo flamba: „Aš jau Kartą esu per Kreizo Laifkū tą Graudenimā isplatinęs, kad žmones pagal ficzion paprastaji Budą sawo Uki bey Lobi Waifams arba Kartais ir Swetimiems padūdami, minau ap-fifangotu, kadangi is to daug Nepalaimōs ir Szirdpėrkōs lūbij nufidūti. Aš dar Kartą Tėwus graudenu, sawo Turto pirm Szėfo is Rankōs ne padūti, nēs tūmi jie prapuldo prie Waifū sawo Syfū ir Ižengimū ir Waifus i toki Pagundimū pargabena, kad jie is Tikro neįtino, ar Tėwus daugiaus mylėti reikia, arba ar Turto geidauti. Patyrimas mofina, kad daugiaufufe Kartūse Waifai sawo Szirdis ant Turto lenka, is to tada nepafafytina Ižkada Gimdytojims pastoja. Kad Tėwai per seni arba per silpni pastoja ir sawo Naudą toliaus nebigal waldyti, tay tegul wienam sawo Kudikū Gwewinimū bey Turto te padūda, o ir dėl Pasimirimo juš tada su Aprupintoju gal susilyginti, ale niekados ne reiktu p a d ū t i ir Turto powifam is Rankū paleifti, kaip ficzion Zemėje Budas yra. D ir dėl Ižwalnyjimo Sunaus nu Zalnierifkės tofai Padawimas niekam netinka. Kol Gimdytojei Walę tur, su sawo Turto daryti, tą jie nor, teip ilgay ir Kudikei jiems su Pafarnumu ir Garbēs Ižrodymu priesais pareis. Kaip ale Sunus yra Ponu pastojęs,

macziusi; ta Tamšybe truko teip ilgay kaip per toki Amžin. Po to wěl i Szwiefą parjowa, ale wifkas su mudūm fitaip buvo kaip tikart“.

„Aš powifam fitofi Sapnū turėjau, Ingrid, powifam fitofi“. atfate fypfodams Arvors. „Aš sapnawau nū Tawę, nu musū Swodbōs Dienės. Kaip aš pabudau, pamiflyjau, rytoj bus mano Sapnas isfipildęs. — Aš, jey is Tiesōs teip grazėj wifkas flotus, kaip sapnawęs esu, tay wefey palaimingiaufesif Kalnfafys fime Miestelje busiu!“

„Aš, aš welycziau, kad Tu fendien neprivalytai i Kalno Gilybę nuwajūti, Arvor! Man Szirdis junki pastoja, kad mano Sapnū pamiflyju. Rods žinau, kad Tu sawo Wirtatlikti turi kaip ifižiol — kad tikt ben serdien, Mylimafte, nu to galėtai walns pasifikti, tay galėcziau palajinga buti! Man Baimē apima, kad pamiflyju, bilefoks Ręzfis ten Apaczoj galėtu musū Palaimą su pufyti, ant kuriōs mudu lukaraujawa.“

Nabaftininko Marti.

Pagal senus Raftus fufstatyta

J. O. Hansen,

i Lietuwifkū Kalbū iswersta nu G. R.

I.

Szwėdū Zemėj, kur czystafis, kaip Sidabras fwiefufis Wandū Upės Dalef is Dalekarlijōs Kalnyntū parteka, gul Miestelis Falun su sawo bagotingafis Kalnfafimais, is kuriū Waris i Szwiefą pargabenamas tampa. Žmones to Miestelio yra bėdūni. Jie jau per Szimtmeczius tą raudonaji Metolą is Zemės Gilybiū kafa, tēnay, kur Dienōs Szwiefa niekados nenufanta ir kur tikt Kalnfafio Lampelē tamfeses apatines Daubas mašumeli prafwitina.

Tai buvo Rytmeczio Anstybėj wiens graziōs Meijo Dienēs Metē 1777, kaip Kalnfafei prifgotawhyjo i Kalnū jemyn nuwajūti. Jie buvo su flurineis Szurftais apftrėde ir is sawo prafujū Namū dabar parėjo, kur jie buvo miegoję, tie Pėdnieji — wōš pa-